

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ
Силабус навчальної дисципліни

ПОЛІТИЧНА ФІЛОСОФІЯ СУЧАСНОСТІ

Зв'язок з викладачем:

E-mail: kin-el@ukr.net

Телефон: 0958977622

Інші засоби зв'язку: Moodle (форум курсу, приватні повідомлення)

Кафедра: політології: 4 корп. ЗНУ, ауд. 310, вул. Дніпровська, 33а

Метою вивчення навчальної дисципліни «Політична філософія сучасності» є: ознайомлення студентів з ключовими напрямками сучасної політичної філософії. Отримані знання та навички під час вивчення політичної філософії сучасності дозволять сформувати уявлення про загальну картину світу політичного, визначити проблемні питання та виділити найбільші суперечності політики.

Студенти повинні оволодіти механізмом, формами і методами осмислення проблем політичної філософії сучасності з метою практичного використання в процесі управління політичними процесами в суспільстві, визначити проблем політичної філософії сучасності та шляхи для їх вирішення.

Інтерактивний формат курсу спонукатиме до дебатів, полеміки, аргументованого відстоювання власної точки зору, орієнтований на розвиток критично важливих для фахівця у галузі суспільних наук навичок ефективної комунікації.

У концептуальному, інформаційному і логічному плані даний курс тісно пов'язаний з такими дисциплінами, як «Сучасні теорії демократії», «Теорія поділу влади», «Стратегія політичного розвитку України».

2. Паспорт навчальної дисципліни

Нормативні показники	денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
Статус дисципліни	Обов'язкова	
Семестр	2-й	
Кількість кредитів ECTS	3	
Кількість годин	90	
Лекційні заняття	24 год.	
Семінарські заняття	12 год.	
Практичні заняття		
Лабораторні заняття		
Самостійна робота	54 год.	

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ

Силабус навчальної дисципліни

Консультації	Розклад розміщення консультацій: Кількість: особисті – дистанційні – Zoom, за попередньою домовленістю Запис на консультації: kin-el@ukr.net
Вид підсумкового семестрового контролю:	екзамен
Посилання на електронний курс у СЕЗН ЗНУ (платформа Moodle)	https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=7295

3. Методи досягнення запланованих освітньою програмою компетентностей і результатів навчання

Заплановані робочою програмою результати навчання та компетентності	Методи і контрольні заходи
1	2
<p>ЗК05. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>СК03. Критичне осмислення проблем та принципів функціонування та закономірностей розвитку влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, гендерної політики, світової політики та політики окремих країн та регіонів.</p> <p>ПР 05. Планувати, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт відповідно до встановлених вимог. ПР 07. Здійснювати управління складною діяльністю у сфері політики, політології та у ширших контекстах, розробляти плани і заходи з їх реалізації, забезпечувати якість освіти, оцінювати ефективність і результативність діяльності.</p>	<p>Опитування на семінарських заняттях; тестування в системі Moodle</p>
<p>ЗК01. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.</p> <p>СК01. Усвідомлення природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації.</p> <p>ПР 03. Вільно спілкуватись усно і письмово українською та англійською мовами при обговоренні професійних питань, досліджень та інновацій в сфері політології.</p>	<p>Опитування на семінарських заняттях Тестування у системі moodle</p>

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ

Силабус навчальної дисципліни

<p>СК05. Спроможність комплексно використовувати нормативу та емпіричну політичну теорію, методологію політичних досліджень та прикладного політичного аналізу.</p> <p>ПР 08. Розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері політології та з дотичних до неї міждисциплінарних напрямів з урахуванням методологічних, економічних, соціальних, правових та етичних аспектів.</p>	<p>Підготовка індивідуального дослідницького завдання аналітичного характеру: написання есе; завдання на порівняльний аналіз</p>
<p>ЗК03. Здатність розробляти проекти та управляти ними.</p> <p>СК08. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати політичні дослідження з елементами наукової новизни та практичної значущості.</p> <p>СК09. Спроможність до активної участі у процесах національного відродження держави, її політичних та громадських інституцій поствоєнного періоду. державотворчих процесів в Україні та світі.</p>	<p>Написання та усний захист індивідуального дослідницького завдання аналітичного характеру з презентацією його результатів</p>

4. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Предмет політичної філософії. Методологічні підходи до предмета сучасної політичної філософії.

Предмет та структура політичної філософії сучасності.

Визначення політичної філософії. Політична філософія як нормативна теорія. Етапи розвитку політичної філософії. Лео Штраус та Дж.Ролз про суть, особливості політичної філософії. Класична і сучасна політична філософії. Виникнення сучасної політичної філософії. У.Кімліка про два напрямки в сучасній політичній філософії. Дискусії щодо предметної специфіки політичної філософії. Англосаксонська, французька та американська школи політичної філософії

Методологічні підходи до предмета сучасної політичної філософії.

Позитивістський (сцієнтистський) підхід до наукового знання. Заперечення позитивістами наукового характеру ціннісно-орієнтованої політичної філософії. Цінністний (аксіологічний) підхід до політичної філософії. Деонтологічний підхід як різновидність аксіологічного підходу. Визначення хорошого правління як такого, що відповідає принципу справедливості. Концептологічний підхід як діяльність по конструювання різних концепцій. Мультипарадигмальний підхід. Ліберально-орієнтована політична філософія: утилітаризм, ліберальний егалітаризм, лібертаризм. Течії сучасної політичної філософії: неомарксизм, комунітаризм, фемінізм, теорія громадянства, мультикультуралізм. Дискурсивний підхід до політичної філософії. Структурно-філософський підхід: політична онтологія, політична антропологія, політична аксіологія, політична епістемологія, політична праксеологія.

Змістовий модуль 2. Теорії утилітаризму.

Утилітаризм.

Класичні теорії утилітаризму. Аналіз схожості і відмінності теорії Бентама та Мілля. Характеристика корисності. Привабливі сторони утилітаризму. Гедонізм благополуччя.

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ

Силабус навчальної дисципліни

Негедоністські стани свідомості. Задоволення переваг. Помилкові, адаптовані та поінформовані переваги. Утилітаризм правил та утилітаризм дії. Заперечення проти утилітарного прийняття рішень (особливі відносини та неправомірні

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ

Силабус навчальної дисципліни

переваги). Аргументів на користь максимізації корисності. Політика утилітаризму.

Змістовий модуль 3. Ліберально-орієнтована політична філософія.

Мультикультуралізм в рамках лібералізму.

Теорії справедливості та рівності.

Поняття справедливості. Парадигми справедливості: розподільча справедливість, обмінна, відплатна справедливість. Теорія справедливості Ролза. Предмет справедливості. Справедливість як чесність. Ідея громадського договору. «Завіса незнання». Принципи справедливості: принцип рівної свободи, відмінності, рівності можливостей. Втілення принципів справедливості в діяльності суспільних інститутів. Справедлива конституція. Ліберальна концепція рівності Дворкіна. Лібертаріанство. Нозік «Анархія, держава, утопія» (1970). Власність на себе. Лібертаріанство як взаємна вигода. Лібертаріанство як свобода. Політика лібертаріанства.

Мультикультуралізм. Вимог меншин в області прав: іммігрантський мультикультуралізм; багатонаціональний федералізм; права меншин і мігрантів. Майкл Уолцер

про актуальність виявлення типів толерантних режимів; розгляд проблеми плюралізму іммігрантського співтовариства; запровадження поняття громадянської релігії. Моделі мультикультуралізму. Іммігрантські групи. Політика мультикультуралізму. Критика мультикультуралізму.

Змістовий модуль 4. Неомарксизм та комунітаризм.

Неомарксизм та комунітаризм.

Комуністична справедливість. Соціал-демократія і соціальна справедливість. Комунітаризм. Критика комунітаристами ліберального розуміння природи цінностей. Поняття «спільнота». Дослідження впливу суспільства на індивіда. Інтереси спільноти. Спільнота і межі справедливості. Індивідуальні права і загальне благо. Комунітаризм про спільне благо. Теорія громадянства.

5. Темі лекційних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин		Згідно з розкладом
		о/д ф.	/дис тф.	
1	Предмет та структура політичної філософії сучасності.	2		
	Методологічні підходи до предмета сучасної політичної філософії.	2		
2	Утилітаризм	2		
3	Теорії справедливості та рівності	4		
	Мультикультуралізм	2		
4	Неомарксизм та комунітаризм.	4		
Разом		16		

6. Темі семінарських занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин		
		о/д ф.	/дис тф.	
1	2	3		
1	Предмет та структура політичної філософії	1		

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ

Силабус навчальної дисципліни

	План. 1. Етапи розвитку політичної філософії. 2. Дискусії щодо предметної специфіки політичної філософії. 3. Англосаксонська, французька та американська школи політичної філософії				
	4. Методологічні підходи до предмета сучасної політичної філософії.	1			
2	Утилітаризм. План. 1. Класичні теорії утилітаризму. 2. Заперечення проти утилітарного прийняття рішень. 3. Політика утилітаризму.	1			
3	Теорії справедливості та рівності План. Поняття справедливості. 2. Теорія справедливості Ролза. 3. Втілення принципів справедливості в діяльності суспільних інститутів. 4. Ліберальна концепція рівності Дворкіна. Лібертаріанство. 5. Нозік «Анархія, держава, утопія» (1970). Власність на себе.	2			
	Мультикультуралізм План. 1. Сутність мультикультуралізму. 2. Моделі мультикультуралізму. 3. Політика мультикультуралізму. 4. Критика мультикультуралізму.	1			
4	Неомарксизм та комунітаризм План. Розуміння комуністична справедливість. 2. Соціал-демократія і соціальна справедливість. 3. Критика комунітаристами ліберального розуміння природи цінностей. 4. Дослідження впливу суспільства на індивіда. 5. Комунітаристи про спільне благо. 6. Теорія громадянства.	2			
Разом		8			

7. Самостійна робота

№ змістового модуля	Питання для самостійного опрацювання	Кількість годин	
		о/д .ф.	з.ф.
	Опрацювати додаткову літературу та зробіть конспект основних положень роботи. Лео Штраус: народження або відродження політичної філософії?	9	
	Опрацювати додаткову літературу та зробіть конспект основних положень роботи: Шевчук Д. Політика ідентичності як проблема сучасної політичної філософії / Д. Шевчук // Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія : Культурологія. - 2014. - Вип. 15(2). - С. 308-310. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoakl_2014_15(2)__38 .	9	
2	Опрацювати додаткову літературу та зробіть конспект основних	9	

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ

Силабус навчальної дисципліни

	положень роботи. Утилітаризм правил (Джон Стюарт Мілль). URL: https://echafaud.org/utilitarianism-history		
2	Опрацювати додаткову літературу та зробити конспект основних положень роботи: Ідеальний утилітаризм((Г.Е.Мур) URL: https://echafaud.org/utilitarianism-history/	9	
3	Опрацювати додаткову літературу та зробити конспект основних положень роботи: Джон Роулз: Теорія справедливості. Частина I. Теорія. Глава 2. Принципи справедливості. URL: https://gtmarket.ru/library/basis/6642/6644	9	
3	Опрацювати додаткову літературу та зробити конспект основних положень роботи: Роберт Нозік Анархія, держава та утопія URL: https://ukrayinska.libretexts.org/%D0%93%D1%83%D0%BC%D0%B0%D0%BD%D1%96%D1%82%D0%B0%D1%80%D0%BD%D1%96_%D0%BD%D0%B0%D1%83%D0%BA%D0%B8/%D0%A4%D1%96%D0%BB%D0%BE%D1%81%D0%BE%D1%84%D1%96%D1%8F/%D0%A7%D0%B8%D1%82%D0%B0%D1%87_%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D1%96%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%BE%D1%97_%D1%84%D1%96%D0%BB%D0%BE%D1%81%D0%BE%D1%84%D1%96%D1%97_(Levin_%D1%82%D0%B0_%D1%96%D0%BD.)/05%3A_%D0%9F%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BB%D1%96%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D0%B4%D0%B5%D1%80%D0%B6%D0%B0%D0%B2%D0%B8_-_%D0%B2%D0%BB%D0%B0%D0%B4%D0%B0%2C_%D0%B2%D0%BB%D0%B0%D0%B4%D0%B0_%D1%82%D0%B0_%D1%80%D1%96%D0%B2%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C/5.01%3A_%D0%90%D0%BD%D0%B0%D1%80%D1%85%D1%96%D1%8F%2C_%D0%B4%D0%B5%D1%80%D0%B6%D0%B0%D0%B2%D0%B0_%D1%82%D0%B0_%D1%83%D1%82%D0%BE%D0%BF%D1%96%D1%8F_(%D0%A0%D0%BE%D0%B1%D0%B5%D1%80%D1%82_%D0%9D%D0%BE%D0%B7%D1%96%D0%BA)	9	
3	Опрацювати додаткову літературу та зробити конспект основних положень роботи: Егалітаризм Рональд Дворкін URL: https://studfile.net/preview/9343018/page:7/	9	
3	Опрацювати додаткову літературу та зробити конспект основних положень роботи: Розподільча справедливість і рівність можливостей в лібертарній теорії Роберта Нозіка URL : https://studwood.net/2422902/politologiya/rozpodilcha_spravedlivist_rivnist_mozhливostey_libertarniy_teoriyi_roberta_nozika	9	
3	Опрацювати додаткову літературу та зробити конспект основних положень роботи: Майкл Уолцер. Розміркування про американський мультикультуралізм URL http://litopys.org.ua/waltzer/wal08.htm	9	
4	Опрацювати додаткову літературу та зробити конспект основних положень роботи: Красноголов Ю. О. Теоретичні засади та політичні стратегії комунітаризму крізь призму комунітарної критики лібералізму URL : chrome-extension://efaidnbmninnipocajpcgclefindmkaj/https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/ef1ef3a5-78dc-4785-8e34-328daf42072b/content	9	
Всього		90	

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ
Силабус навчальної дисципліни

7. Види і зміст поточних контрольних заходів

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
1	Відповідь на семінарі	<u>Семінар №1</u> Питання за Змістовим модулем 1	3 бали – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань. Наявна авторська позиція 2 бали – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь студента відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань; студент знає і може самостійно сформулювати основні поняття теми та пов'язати їх з реальними явищами. Проте відповідь змістовно неповна.	8
			Відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим 1 бал – студент відтворює основні поняття і визначення, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою викладача основні положення теми, допускає помилки, які повною мірою самостійно виправити не може; відповідь студента фрагментарна, зумовлена нечіткими уявленнями про закони і явища. У відповіді цілком відсутня самостійність	
	Практичне завдання	<u>Практичне завдання №1</u> Визначте актуальні проблеми	3 бали – повна змістовна робота, висока аргументованість відповіді, переконливе	6

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ

Силабус навчальної дисципліни

		політичної філософії сучасності	демонстрування володіння методологією дослідження; 2 балів – робота досить повна, але є деякі неточності, пов'язані з використанням методології дослідження; 1 бал – робота неповна, поверхневий виклад матеріалу, відсутність аналітичних висновків; короткий поверхневий виклад матеріалу	
Усього за ЗМ 1 контр. заходів	2			14
2	Відповідь на семінарі	<u>Семінар №2</u> Питання за Змістовим модулем 2	3 балів – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань. Наявна авторська позиція 2 бали – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь студента відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань; студент знає і може самостійно сформулювати основні поняття теми та пов'язати їх з реальними явищами. Проте відповідь змістовно неповна. Відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим 1 бал – студент відтворює основні поняття і визначення, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою викладача основні положення теми, допускає помилки, які повною мірою самостійно виправити не може; відповідь студента фрагментарна, зумовлена нечіткими уявленнями про закони і явища. У	8

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ
Силабус навчальної дисципліни

			Відповіді цілком	
			відсутня самостійність	
	Практичне завдання	<u>Практичне завдання №2</u> Охарактеризуйте уявлення про корисність дій політиків та політики	3 балів – повна змістовна робота, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування володіння методологією дослідження; 2 балів – робота досить повна, але є деякі неточності, пов'язані з використанням методології дослідження; 1 бал – робота неповна, поверхневий виклад матеріалу, відсутність аналітичних висновків; короткий поверхневий виклад матеріалу	7
Усього за ЗМ 2 контр. заходів	2			15

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ

Силабус навчальної дисципліни

3	Відповіді на семінарі	Семінар №3 Питання за Змістовим модулем 3	<p>3 балів – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань. Наявна авторська позиція</p> <p>2 бали – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь студента відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань; студент знає і може самостійно сформулювати основні поняття теми та пов'язати їх з реальними явищами. Проте відповідь змістовно неповна. Відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим</p> <p>1 бал – студент відтворює основні поняття і визначення, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою викладача основні положення теми, допускає помилки, які повною мірою самостійно виправити не може; відповідь студента фрагментарна, зумовлена нечіткими уявленнями про закони і явища. У відповіді цілком відсутня самостійність</p>	8
	Практичне завдання	Практичне завдання №3 Визначте особливості мультикультуралізму в різних країнах	<p>3 балів – повна змістова робота, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування володіння методологією дослідження;</p> <p>2 балів – робота досить повна, але є деякі неточності, пов'язані з використанням методології дослідження;</p> <p>1 бал – робота неповна, поверхневий виклад матеріалу, відсутність</p>	7

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ
Силабус навчальної дисципліни

			аналітичних висновків; короткий поверхневий виклад матеріалу	
Усього за ЗМ 3 контр. заходів	2			15
4		<u>Семинар №4</u> Питання за Змістовим модулем 4	3 балів – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань. Наявна авторська позиція	8
			2 бали – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь студента відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань; студент знає і може самостійно сформулювати основні поняття теми та пов'язати їх з реальними явищами. Проте відповідь змістовно неповна. Відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим	
			1 бал – студент відтворює основні поняття і визначення, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою викладача основні положення теми, допускає помилки, які повною мірою самостійно виправити не може; відповідь студента фрагментарна, зумовлена нечіткими уявленнями про закони і явища. У відповіді цілком відсутня самостійність	
	Практичне завдання	<u>Практичне завдання №4</u> Визначте розходження поглядів комунітартів та лібералів	3 балів – повна змістова робота, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування володіння методологією дослідження;	8

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ
Силабус навчальної дисципліни

			2 балів – робота досить повна, але є деякі неточності, пов'язані з використанням методології дослідження; 1 бал – робота неповна, поверхневий виклад матеріалу, відсутність аналітичних висновків; короткий поверхневий виклад матеріалу	
Усього за ЗМ 4 контр. заходів	2			16
Усього за змістові модулі контр. заходів	8			60

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ
Силабус навчальної дисципліни

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ

Силабус навчальної дисципліни

Екзамен	Теоретичне завдання	Питання для підготовки: 1. Предмет та структура політичної філософії сучасності. 2. Визначення політичної філософії. 3. Політична філософія як нормативна теорія. 4. Етапи розвитку політичної філософії. 5. Виникнення сучасної політичної філософії. 6. Дискусії щодо предметної специфіки політичної філософії. 7. Методологічні підходи до предмета сучасної політичної філософії. 8. Позитивістський (сцієнтистський) підхід до наукового знання. 9. Заперечення позитивістами наукового характеру ціннісно-орієнтованої політичної філософії. 10. Цінністний (аксіологічний) підхід по політичної філософії. 11. Деонтологічний підхід як різновидність аксіологічного підходу. 12. Визначення хорошого правління як такого, що відповідає принципу справедливості. 13. Концептологічний підхід як діяльність по конструювання різних концепцій. 14. Мультипарадигмальний підхід. 15. Ліберально-орієнтована політична філософія: 16. Дискурсивний підхід до політичної філософії. 17. Структурно-філософський підхід: політична онтологія, політична антропологія, політична аксіологія, політична епістемологія, політична праксеологія.	2 питання, відповідь на кожне оцінюється у 5 балів 5 балів – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань. Наявна авторська позиція 4 бали – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь студента відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань. 3 бали – студент знає і може самостійно сформулювати основні поняття теми та пов'язати їх з реальними явищами. Проте відповідь змістовно неповна. Відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим 2 бали – студент відтворює основні поняття і визначення, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою викладача основні положення теми, допускає помилки, які повною мірою самостійно виправити не може 1 бал – відповідь студента фрагментарна, зумовлена нечіткими уявленнями про закони і явища. У відповіді цілком відсутня самостійність	20
---------	---------------------	---	--	----

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ

Силабус навчальної дисципліни

		<p>18. Утилітаризм. 19. Класичні теорії утилітаризму. 20. Аналіз схожості і відмінності теорії Бентама та Мілля. 21. Характеристика корисності. 22. Привабливі сторони утилітаризму. 23. Гедонізм благополуччя. 24. Негедоністські стани свідомості. 25. Задоволення переваг. 26. Помилкові, адаптовані та поінформовані переваги. 27. Утилітаризм правил та утилітаризм дії. 28. Заперечення проти утилітарного прийняття рішень (особливі відносини та неправомірні переваги). 29. Аргументів на користь максимізації корисності. 30. Політика утилітаризму. 31. Теорії справедливості та рівності. 32. Теорія справедливості Ролза. 33. Ідея громадського договору. 34. «Завіса незнання». 35. Принципи справедливості: принцип рівної свободи, відмінності, рівності можливостей. 36. Втілення принципів справедливості в діяльності суспільних інститутів. 37. Ліберальна концепція рівності Дворкіна. 38. Лібертаріанство. 39. Нозік «Анархія, держава, утопія» (1970). 40. Власність на себе. 41. Лібертаріанство як взаємна вигода. 42. Лібертаріанство як свобода. 43. Політика лібертаріанства. 44. Мультикультуралізм. 45. Вимог меншин в</p>		
--	--	--	--	--

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ

Силабус навчальної дисципліни

		<p>області прав: іммігрантський мультикультуралізм; багатонаціональний федералізм; права меншин і мігрантів.</p> <p>46. Майкл Уолцер про актуальність виявлення типів толерантних режимів; розгляд проблеми плюралізму іммігрантського співтовариства; запровадження поняття громадянської релігії</p> <p>47. Неомарксизм.</p> <p>48. Комуністична справедливість. 49. Соціал-демократія і соціальна справедливість.</p> <p>50. Комунітаризм.</p> <p>51. Критика комунітаристами ліберального розуміння природи цінностей.</p> <p>52. Поняття «спільнота».</p> <p>53. Дослідження впливу суспільства на індивіда.</p> <p>54. Інтереси спільноти. Індивідуальні права і загальне благо.</p> <p>55. Комунітаризм про спільне благо.</p>		
	Практичне завдання	<p>Охарактеризуйте політичну філософію сучасності. Подайте коротку довідку про формування політичної філософії сучасності. Визначте, який проблеми належить розв'язати. Визначте особливості особливості політичної філософії в Україні.</p> <p>Результати роботи потрібно представити у презентації і зробити усну доповідь.</p>	<p>20-18 – робота повністю розкриває тему, логічно структурована, оперування багатьма теоретичними поняттями, висока аргументованість відповіді, наведення прикладів з політичної практики</p> <p>17-14 – положення та висновки недостатньо аргументовані, але робота достатньо логічна</p> <p>13-10 – недостатньо чітка структура, аргументація положень має незавершений характер, розмита конкретика</p> <p>9-5 – відсутня чітка структура, описовий характер</p> <p>4-1 – робота фрагментарна, відсутня логіка та структура</p>	20

**ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ**

Силабус навчальної дисципліни

Усього за підсумковий семестровий контроль		40
--	--	----

Шкала оцінювання ЗНУ: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3	
E	60 – 69 (достатньо)	(задовільно)	
FХ	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)	(незадовільно)	

10.Рекомендована література

Основна:

1. Александрова О. С., Горбань О. В., Лавриненко Г. А. Філософія політики : навч. посіб. Київ, 2021. 182 с.
2. Литвинчук О. В., Муляр В. І. Філософія : навч. посіб. Житомир : Житомирська політехніка, 2021. 403 с.
3. Лісовський П. М., Лісовська Ю. П. Політико-правова філософія : навч. посіб. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2022. 192 с.
4. Філософія : підручник / В. С. Бліхар та ін. Вид. 2-ге, перероб. та доп. Ужгород : Вид-во УжНУ «Говерла», 2021. 440 с.
- 5.Цурканова І. О. Політологія : конспект лекцій з дисципліни «Філософія та політологія» для студентів усіх спеціальностей : навч. посіб. Дніпро : УДУНТ, 2022. 102 с.

Додаткова:

1. Арендт Г. Становище людини . Львів : Літопис, 1999. 254 с.
2. Байме К. Політичні теорії сучасності : посіб. з філософських дисциплін. Київ : Стилос, 2008. 396 с.
3. Волдрон Д. Теоретичні засади лібералізму. *Лібералізм. Ліберальна традиція політичного мислення від Джона Локка до Джона Роулза*. Київ : Смолоскип, 2009. С. 68-87.
4. Габермас Ю. Філософський дискурс Модерну. Київ : Четверта хвиля, 2001. 424 с.
5. Гергун А.В. Справедливість та межі традиції: відповідь Джона Ролза комунітаристам. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: Філософія*. 2012. №10. С. 359- 373.
6. Єрмоленко А. Морально-етична легітимація сфери політичного. *Філософська думка*. 2013. № 2. С.51-58.
7. Кимліка В. Цінність культурного членства. *Лібералізм. Ліберальна традиція політичного мислення від Джона Локка до Джона Роулза*. Київ : Смолоскип, 2009. С. 396-410.
8. Кірюхін Д. Універсалістський концепт обставин справедливості: межі практичного застосування. *Філософська думка*. 2010. № 4. С.75-85.
9. Ломанн Г. Права людини між мораллю та правом. *Філософія прав людини / за ред. Ш. Госепата, Г. Ломанна ; пер. з нім. О. Юдіна, Л. Доронічевої*. Київ : Ніка-Центр, 2008. С. 59-86.

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ

Силабус навчальної дисципліни

10. Лях В. В. Специфіка виявів свободи в інформаційному суспільстві. *Проблеми сутності свободи: методологічні та соціальні виміри* : матеріали Науково-теоретичної конференції 26 жовтня 2007 року. Київ, 2007. С. 43-59.
11. Макінтайр А. Справедливість як чеснота: зміна концепцій. *Лібералізм. Ліберальна традиція політичного мислення від Джона Локка до Джона Роулза*. Київ : Смолоскип, 2009. С.884- 893.
12. Ролз Дж. Теорія справедливості. Київ : Основи, 2001. 822 с.
13. Ролз Дж. Політичний лібералізм. Київ : Основи, 2000. 382 с.
14. Тейлор Ч. Непорозуміння: дебати між лібералами та комунітаристами. *Сучасна політична філософія: Антологія*. Київ : Основи, 1998. С. 544-575.
15. Філософія політики : хрестоматія: у 4 т. / ред. кол. : Губерський ІІ. В. (керівник) та ін. : Авт.-упоряд. : Андрущенко В. П. (керівник) та ін. Київ : Знання України, 2003. Т. 1. 364 с.
16. Шевчук Д. Сучасна політична філософія : навч. посіб.. Острого : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2012. 348 с
17. Barry B. The Liberal Theory of Justice. Oxford: Clarendon Press, 1973. 168 p.
18. Dworkin R. Sovereign Virtue: The Theory and Practice of Equality. Harvard University Press, 2002. 511 p.
19. Forst R. The Right to Justification: Elements of a Constructivist Theory of Justice. Columbia University Press, 2012. 351 p.
20. Freeman S. Distributive Justice and The Law of Peoples // Rawls's Law of Peoples: A Realistic Utopia? Blackwell Publishing, 2006. P. 243-260.

Інформаційні ресурси:

1. Бахов І. С. Канадський мультикультуралізм: від схвалення до критики і фобії : монографія. URL: http://culonline.com.ua/Books/kanadskyy_multikultyrakizm.pdf#toolbar=0
2. Бородіна Н. В. Дилема утилітаризму в кіновсесвіті marvel. *Філософські проблеми гуманітарних наук*. 2018. № 2(28). С.25-28. URL : http://dspace.opu.ua/jspui/bitstream/123456789/8753/3/%D0%A4%D0%9F%D0%93%D0%9D_%E2%84%962%2828%29_02.pdf
3. Буричко З. Рациональний порядок та ідеальна демократія у концепції Генрі Сиджвіка. *Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії. 2014. Випуск 4*. С. 51–60. URL: http://www.fps-visnyk.lnu.lviv.ua/archive/4_2016/8.pdf
4. Жангожа Р. Н. Мультикультуралізм: pro et contra. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi51/0039926.pdf>
5. Куц Г. Лібералізм класичний і сучасний: спільне та відмінне. *Наукові записки. Випуск 49*. С. 120-130. URL : https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/kuts_liberalizm.pdf
6. Маслікова І. І. Трансформації сучасного етичного консеквенціалізму: від гедоністичного утилітаризму до утилітаризму бажання. *Вісник НТУУ "КПІ". Філософія. Психологія. Сучасна політична. Філософія : Антологія*. URL: <http://journal-phipsyped.kpi.ua/article/view/43982>
7. Остапець І . Ідея свободи як основа політичного дискурсу в новоевропейській філософії. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/06/42.pdf>
8. Підскальна О. Мультикультуралізм як феномен постсучасного світу. *Наукові записки Випуск 3-4(83-84)*. С. 108-120. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/pidskalna_multykulturalizm.pdf
9. Романюк А. Політична доктрина фемінізму у XX ст. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/13955/1/>
10. Шмат Р. П. Аспекти розуміння проблеми справедливості Платоном, Арістотелем, Джоном Ролзом. *Актуальні проблеми філософії та соціології* URL: http://apfs.nuoua.od.ua/archive/31_2021/10.pdf

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ
Силабус навчальної дисципліни

11. Регуляція і політики курсу

Відвідування занять. Регуляція пропусків. Інтерактивний характер курсу передбачає обов'язкове відвідування практичних занять. Студенти, які за певних обставин не можуть відвідувати практичні заняття регулярно, мусять впродовж тижня узгодити із викладачем графік індивідуального відпрацювання пропущених занять. Окремі пропущені завдання мають бути відпрацьовані на найближчій консультації впродовж тижня після пропуску.

Відпрацювання занять здійснюється усно у формі співбесіди за питаннями, визначеними планом заняття. В окремих випадках дозволяється письмове відпрацювання шляхом виконання індивідуального письмового завдання. Студенти, які станом на початок екзаменаційної сесії мають понад 70% невідпрацьованих пропущених занять, до відпрацювання не допускаються.

Політика академічної доброчесності. Усі письмові роботи, що виконуються слухачами під час проходження курсу, перевіряються на наявність плагіату за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення.

Відповідно до чинних правових норм, плагіатом вважатиметься: копіювання чужої наукової роботи чи декількох робіт та оприлюднення результату під своїм іменем; створення суміші власного та запозиченого тексту без належного цитування джерел; рерайт (перефразування чужої праці без згадування оригінального автора). Будь-яка ідея, думка чи речення, ілюстрація чи фото, яке ви запозичуєте, має супроводжуватися посиланням на першоджерело.

Виконавці індивідуальних дослідницьких завдань обов'язково додають до текстів своїх робіт власноруч підписану Декларацію академічної доброчесності (див. посилання у Додатку до силабусу). Роботи, у яких виявлено ознаки плагіату, до розгляду не приймаються і відхиляються без права перескладання. Якщо ви не впевнені, чи підпадають зроблені вами запозичення під визначення плагіату, будь ласка, проконсультуйтеся з викладачем. Висока академічна культура та європейські стандарти якості освіти, яких дотримуються у ЗНУ, вимагають від дослідників відповідального ставлення до вибору джерел. Посилання на такі ресурси, як Wikipedia, бази даних рефератів та письмових робіт (Studopedia.org та подібні) є неприпустимим. Рекомендовані бази даних для пошуку джерел: Електронні ресурси Національної бібліотеки ім. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua>

Цифрова повнотекстова база даних англomовної наукової періодики JSTOR: <https://www.jstor.org/>

Використання комп'ютерів/телефонів на занятті. Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час лекційних та практичних занять дозволяється виключно у навчальних цілях (для уточнення певних даних, перевірки правопису, отримання довідкової інформації тощо). Будь ласка, не забувайте активувати режим «без звуку» до початку заняття.

Під час виконання заходів контролю (термінологічних диктантів, контрольних робіт, іспитів) використання гаджетів заборонено. У разі порушення цієї заборони роботу буде анульовано без права перескладання.

Визнання результатів неформальної/інформальної освіти. Процедура врахування результатів, отриманих здобувачем за рахунок неформальної/інформальної освіти, регулюється Положенням Запорізького національного університету про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти (2022 р.).

https://sites.znu.edu.ua/navchalnyj_viddil/normatyvna_basa/polozhennya_znu_pro_poryadok_viznannya_r_ezul_tat_v_navchannya.pdf

Комунікація. Базовою платформою для комунікації викладача зі студентами є Moodle. Важливі повідомлення загального характеру – зокрема, оголошення про терміни подання контрольних робіт, коди доступу до сесій у Zoom та ін. – регулярно розміщуються викладачем на форумі курсу. Для персональних запитів використовується сервіс приватних повідомлень. Відповіді на запити студентів подаються

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ
Силабус навчальної дисципліни

викладачем впродовж трьох робочих днів. Для оперативного отримання повідомлень про оцінки та нову інформацію, розміщену на сторінці курсу у Moodle, будь ласка, переконайтеся, що адреса електронної пошти, зазначена у вашому профайлі на Moodle, є актуальною, та регулярно перевіряйте папку «Спам». Якщо за технічних причин доступ до Moodle є неможливим, або ваше питання потребує термінового розгляду, направте електронного листа з позначкою «Важливо» на адресу ngml@ukr.net. У листі обов'язково вкажіть ваше прізвище та ім'я, курс та шифр академічної групи. Для отримання швидкої відповіді пишiть повідомлення у Viber.

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ
Силабус навчальної дисципліни

ДОДАТОК ДО СИЛАБУСУ ЗНУ – 2024-2025 рр.

ГРАФІК ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ 2024-2025 н. р. доступний за адресою:
<https://tinyurl.com/yckze4jd>.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ. Студенти і викладачі Запорізького національного університету несуть персональну відповідальність за дотримання принципів академічної доброчесності, затверджених **Кодексом академічної доброчесності ЗНУ**: <https://tinyurl.com/ya6yk4ad>. Декларація академічної доброчесності здобувача вищої освіти (додається в обов'язковому порядку до письмових кваліфікаційних робіт, виконаних здобувачем, та засвідчується особистим підписом): <https://tinyurl.com/y6wzzlu3>.

НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмінь (атестації, заліки, іспити та інші форми контролю) є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до Положення про організацію та методику проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9tve4lk>.

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН, ВІДРАХУВАННЯ. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (в тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Порядок повторного вивчення визначається Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9pkmmp5>. Підстави та процедури відрахування студентів, у тому числі за невиконання навчального плану, регламентуються Положенням про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ycds57la>.

НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА. Порядок зарахування результатів навчання, підтверджених сертифікатами, свідоцтвами, іншими документами, здобутими поза основним місцем навчання, регулюється Положенням про порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті: <https://tinyurl.com/y8gbt4xs>.

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/57wha734>. Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до: Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/yd6bq6p9>; Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9r5dpwh>.

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Телефон довіри практичного психолога **Марті Ірини Вадимівни** (061) 228-15-84, (099) 253-78-73 (щоденно з 9 до 21).

УПОВНОВАЖЕНА ОСОБА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ
Запорізького національного університету: **Банах Віктор Аркадійович**
Електронна адреса: Гаряча лінія:

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ
Силабус навчальної дисципліни

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Якщо вам потрібна спеціалізована допомога, будь ласка, зателефонуйте (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ydhcsagx>.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ.

Наукова бібліотека: <http://library.znu.edu.ua>. Графік роботи абонементів: понеділок-п'ятниця з 08.00 до 16.00; вихідні дні: субота і неділя.

СИСТЕМА ЕЛЕКТРОННОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ (MOODLE):

<https://moodle.znu.edu.ua>

Якщо забули пароль/логін, направте листа з темою «Забув пароль/логін» за адресою: moodle.znu@znu.edu.ua.

У листі вкажіть: прізвище, ім'я, по-батькові українською мовою; шифр групи; електронну адресу. Якщо ви вказували електронну адресу в профілі системи Moodle ЗНУ, то використовуйте посилання для відновлення паролю <https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015>.

ЦЕНТР ІНТЕНСИВНОГО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ

МОВ: <http://sites.znu.edu.ua/child-advance/>

ЦЕНТР НІМЕЦЬКОЇ МОВИ, ПАРТНЕР ГЕТЕ-ІНСТИТУТУ:

<https://www.znu.edu.ua/ukr/edu/ocznu/nim>

ШКОЛА КОНФУЦІЯ (ВИВЧЕННЯ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ): <http://sites.znu.edu.ua/confucius>
РЕГУЛЯЦІЇ І ПОЛІТИКИ КУРСУ